

Publicatiedatum	26-11-2012
Titel	Informatie Open Planproces Natuur in Flevoland
Subtitel	BERICHT 3
Aantal pagina's	5

Inmiddels heb ik mijn ronde met informele gesprekken nagenoeg afgerond. Ik heb een grote serie gesprekken gevoerd, met zeer uiteenlopende mensen en organisaties. Dat waren gesprekken van een zeer uiteenlopend karakter, van strikt zakelijk en informatief tot soms zeer emotioneel en betrokken. Ik heb volgens mij nu een goed beeld van alle opvattingen en overwegingen die er bestaan als het gaat om Natuur in Flevoland c.q. het Oostvaarderswold.

Maar misschien ben ik te optimistisch, want het viel me op dat in elk gesprek wel weer een of meer nieuwe gezichtspunten aan de orde kwamen. Voor mijn gevoel is het nu mogelijk om een volgende fase in te gaan, een fase waarin ik probeer tot een zekere afbakening te komen en aanzetten te geven voor een benaderingswijze van het vraagstuk dat Provinciale Staten in mijn handen hebben gelegd.

Als ik het geheel van informatie, documenten en opvattingen overzie, dan moet ik op voorhand concluderen dat die niet in een en dezelfde richting wijzen. Als men ooit het idee zou hebben gehad dat het Open Planproces zou leiden tot een consensus, dan moet ik degenen die dat zouden hebben verwacht, teleurstellen. Er spelen nu eenmaal zeer uiteenlopende belangen een rol. Bovendien merk ik dat de afstand die men heeft tot het plangebied een rol speelt. En ik proef ook dat de standpunten de afgelopen jaren zo nu en dan verhard zijn. Er bestaat bij een aantal partijen en/of personen wantrouwen, sommigen voelen zich miskend of niet goed behandeld, anderen hebben de indruk dat er op diverse plekken 'spelletjes' zijn gespeeld.

Ik kan het niet typeren als een gunstig gesternte voor het bereiken van consensus. Als het om natuur in het algemeen gaat, dan gaat het nog wel, daar is eigenlijk iedereen voor. Wel blijken er verschillende ideeën te bestaan over wat natuur is en welke betekenis die natuur heeft. De Studie van het Planbureau voor de Leefomgeving, Kijkrichtingen voor Natuur, heeft mij daarbij ook geholpen, omdat daarin heel mooi de verschillende kijkrichtingen worden verwoord als het gaat om natuur.

Zoals gezegd: natuur in het algemeen, dat gaat nog wel. Maar als het concreet wordt gemaakt, blijken de meningen snel uiteen te lopen. Dat geldt al helemaal als het gaat om het Oostvaarderswold. Ik heb ten aanzien van dat plan waargenomen dat er sprake is van zeer uitgesproken tegenstanders, terwijl de voorstanders over het algemeen gematigd voorstander zijn, althans lang niet zo sterk voorstander als de tegenstanders er tegen zijn. Dat is derhalve lastig met elkaar te vergelijken.

Twynstra Gudde

De tegenstanders zitten vanzelfsprekend in de kring van de bewoners en agrariërs die door het plan direct worden getroffen. Hun mening en ook de felheid waarmee ze die verwoorden begrijp ik goed. Maar het zijn niet alleen die betrokkenen, ik heb ook van anderen veel scepsis gehoord.

Dat geldt soms ook voor de concrete afbakening van het plan, waarbij men niet goed begrijpt waarom de grenzen getrokken zijn zoals ze zijn getrokken, of waarom men niet meer is uitgegaan van een gefaseerde benadering in de tijd en/of het territorium.

De voorstanders zijn voorzover ik het kan overzien minder uitgesproken. Ik heb daarbij ook uiteenlopende opvattingen ontmoet, variërend van een heilig geloof in de positieve uitwerking van een robuuste verbindingzone tot een veel gematigder opvatting. Ook speelt natuurlijk een rol of men al bijvoorbeeld via grondverwerving aan het plan is geëngageerd.

Ik ben nogal eens voorstanders tegengekomen die financieel geen rol kunnen of willen spelen. Hun opvattingen zijn natuurlijk ook van waarde, maar de bereidheid om tot financiële offers te komen geeft meestal wel wat extra kracht aan een opvatting.

Wat de benadering van het onderwerp betreft, tekent zich in mijn ogen een zekere beslisboom af, die ik ook in het verdere traject nader wil verkennen en aan de hand waarvan ik tot een rapportage wil zien te komen.

Allereerst dient men m.i. de vraag te stellen of men wil (of kan) investeren in natuur in Flevoland. Is het antwoord daarop ontkennend (en gezien de grote financiële problemen is dat niet helemaal ondenkbaar), dan houdt het op.

Als men Natuur echter prioriteit toekent en dan bedoel ik èchte prioriteit, inclusief dus ook de bereidheid om daar geld voor vrij te maken, dan doemen er m.i. twee hoofdvragen op:

- a. Wil men een verbinding tussen de Oostvaardersplassen en het Horsterwold en waarom dan precies?
- b. Of wil men de natuur op een andere wijze bevorderen?

Twynstra Gudde

Als men een verbinding wil, dan is er geen ontkomen aan dat daarvoor grond wordt gebruikt tussen die twee gebieden, grond die nu grotendeels een andere bestemming heeft. Maar er zijn dan nog veel varianten denkbaar, met faseringen in de tijd en faseringen qua gebied.

Men kan kiezen voor een beperkte variant, bijvoorbeeld de huidige Grote Trap (de smalle strook waar ooit een wegtracé was gepland) of een (gefaseerde) uitbouw daarvan. Maar men kan ook kiezen voor een uitgebreidere variant, bijvoorbeeld het afgeketste plan of vergelijkbare zones.

In alle gevallen zal grond verworven of geruimd moeten worden en zullen werken moeten worden uitgevoerd. Dat is allemaal qua kosten en uitvoerbaarheid goed in kaart te brengen. Een korte opmerking nog over de argumenten voor een verbinding. Voorzover ik die tot nu toe heb gehoord, valt me op dat ze nogal uiteenlopen. Ik probeer tot een nadere weging van die argumenten te komen, iets dat eerlijk gezegd nog niet zo eenvoudig is.

Wil men de natuur op een andere wijze bevorderen, dan dient zich eveneens een aantal opties aan. Men kan kiezen voor:

- a. Aanhaken aan of inspelen op, met name het ook in de toekomst sterk groeiende Almere dat ten behoeve van zijn stadsontwikkeling groot belang heeft bij groen, natuur e.d., ook met uitlopers naar grootschalige natuur en wellicht zelfs met plannen voor landgoederen.
- b. Aanhaken aan bestaande natuur: bezien waar de grote natuurgebieden versterkt en mogelijk uitgebouwd kunnen worden, met zelfs daarbij een blik op de Markerwaard.
- c. Nieuwe natuurgebieden, al dan niet in combinatie met andere functies (zoals recreatie).

Voor het beoordelen van al deze varianten kunnen criteria worden ontwikkeld, criteria die liggen op het gebied van de natuurwaarden, de landschappelijke waarden, het vestigingsklimaat, stedelijke en regionale ontwikkeling, ruimte en mogelijkheden voor (nieuwe) ondernemingen of bedrijven en ook de financiële en maatschappelijke uitvoerbaarheid. In alle gevallen geldt dat ik zeer streng zal kijken naar de financiële uitvoerbaarheid, zowel in termen van kosten/baten als in termen van beschikbaarheid van financiering.

Aan plannen zonder geld heeft niemand wat. Wat de eventuele uitvoering van de plannen betreft, zeker als er sprake is van opties die veel agrarische kavels raken, moet naar mijn mening een methodiek à la de ruiverkaveling worden gekozen. Die is wel ingewikkeld en kan veel tijd kosten, maar lijkt veel beter geschikt dan de weg via al dan niet vrijwillige grondverwerving.

HET VERVOLG

Zoals gezegd ben ik van plan tot de Kerst op basis van het hiervoor genoemde te komen tot een toespitsing van de meningsvorming. Ik heb daartoe een aantal bijeenkomsten belegd om de opvattingen nog eens nader te vernemen en vooral de toespitsingen daarvan.

- Op 4 december 2012 heb ik een tiental experts, danwel instituten op het gebied van natuur, recreatie, economie en ecologie uitgenodigd om vooral de bovengenoemde criteria nader te bespreken.
- Op 17 december 2012 organiseren we een bijeenkomst met vertegenwoordigers van de betrokken overheden waarin de opties, zijnde een verbinding en de bevordering van natuur, worden besproken. In deze sessie gaan we met name in op de bestuurlijke opvattingen over het mogelijke gebruik en de inrichting van de gebieden. Ook is er ruimte om nieuwe ideeën toe te lichten.
- Ik was aanvankelijk van plan ook nog een aparte sessie te houden met alle grondeigenaars en/of -gebruikers, maar heb geconcludeerd dat dat een doublure zou worden van het overleg dat ik al heb gehad. Voorzover er nog grondeigenaren of -gebruikers zijn die hun mening willen geven, kan dat altijd in een apart gesprek. Daarvoor kan men zich dan melden bij het projectsecretariaat, Eline van Valkenburg (eva@tg.nl).

Ik verwacht dat ik met deze bijeenkomsten de stap van meningsvorming voor de Kerst kan afronden. De stap daarna is dat ik een eindrapport ga opstellen, dat ik in concept nog minimaal eenmaal aan alle, mij bekende betrokkenen voorleg, alvorens ik dat uiterlijk 1 februari 2013, afrond en aan Provinciale Staten aanbied. Voor de bespreking van dat conceptrapport zal een aparte bijeenkomst worden belegd waar iedere belanghebbende welkom is om zijn opvatting te geven. In de tussentijd blijf ik grote belangstelling houden voor meningen en ideeën, dus herhaal ik nog eens mijn oproep. Hulpmiddel daarbij is de inmiddels in gebruik genomen website www.opnatuurinflerland.nl.

HET NIEUWE REGEERAKKOORD

Ten slotte: het nieuwe regeerakkoord. Het vorige regeerakkoord lag ten grondslag aan het stranden van het plan Oostvaarderswold. Bij het aankondigen van het bezuinigen op natuur werd dat plan met name genoemd. Het nieuwe regeerakkoord noemt het Oostvaarderswold niet met zoveel woorden maar gaat wel in op de ecologische hoofdstructuur.

De volledige passage luidt:

'De ecologische hoofdstructuur wordt uitgevoerd, inclusief de verbinding-zones, maar we nemen er meer tijd voor. Daarom maken we afspraken met provincies en natuurbeheerorganisaties over prioriteiten, tijdpad en de inzet van middelen. Bij een evaluatie in 2016 betrekken we de effecten van planologische claims'.

Ontegenzeggelijk is dit gunstiger voor eventuele plannen die zien op een verbinding dan de tekst van het vorige regeerakkoord. Maar daarmee is geenszins gezegd dat financiering van een verbinding nu wel in de rede ligt. Het beschikbare bedrag is heel beperkt en opgemerkt is ook dat prioriteit wordt gegeven aan bestaande natuur. In een brief van 16 november 2012 heeft de staatssecretaris van EZ (Natuur valt onder Economische Zaken) nog een nadere toelichting gegeven, en gesteld dat 'het kabinet inzet op een robuuste EHS waarbij internationale doelen leidend zijn'. Hij wijst er op dat de middelen beperkt zijn waardoor 'we meer tijd nemen om de EHS te realiseren'. Hij kondigt aan 'met alle betrokkenen, in het bijzonder de provincies als gebiedsregisseur afspraken te <willen> maken over het tempo, tijdpad, begrenzing van de EHS en de inzet van middelen'.

Ik interpreteer het maar zo dat het huidige regeerakkoord positiever is dan het vorige als het gaat om een verbinding, maar dat zeker niet gezegd kan worden dat het Rijk qua financiële hulp op het eerdere standpunt is teruggekomen.

Prof. mr. R. Bekker

